

Framställning till riksdagen 2023/24:RS2

Ändring av basstödet i lagen om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen

Sammanfattning

Med hänvisning till höjningen av den allmänna kostnadsnivån sedan 2001 föreslår riksdagsstyrelsen ändringar i lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen som innebär att basstödet till partigrupperna stärks. Basstödet, som består av grundbelopp och tilläggsbelopp, har varit oförändrat sedan den 1 januari 2001. Förslaget innebär att grundbeloppet höjs från 1 700 000 kronor till 2 400 000 kronor per år och att tilläggsbeloppet höjs från 57 000 kronor till 79 000 kronor per år.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
1 Förslag till riksdagsbeslut	3
2 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen.....	4
3 Ärendet och dess beredning	5
4 Basstöd – ett statligt stöd till partigrupper i riksdagen.....	6
4.1 Offentligt ekonomiskt stöd till politiska partier.....	6
4.2 Framväxten av ett basstöd till partigrupperna i riksdagen	6
4.2.1 Utvecklingen fram till 1994 års lag om statligt bidrag till partigrupperna i riksdagen.....	6
4.2.2 2000 års lag om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen	7
4.3 Gällande ordning	8
5 Överväganden och förslag	10
5.1 Basstödet ändras genom att grundbeloppet och tilläggsbeloppet höjs 10	12
5.2 Annat pågående arbete m.m.	13
6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	14
7 Konsekvenser.....	14
7.1 Ekonomiska konsekvenser	14
7.2 Övriga konsekvenser	15
8 Författningskommentar.....	16
<i>Bilaga 1</i>	
Promemorians lagförslag	17
<i>Bilaga 2</i>	
Remissinstanser	18

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagsstyrelsens förslag:

Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen.

Stockholm den 4 oktober 2023

Andreas Norlén

Ingvar Mattson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Andreas Norlén, ordförande, Linda Lindberg (SD), Lena Hallengren (S), Mattias Karlsson i Luleå (M), Johan Löfstrand (S), Henrik Vinge (SD), Samuel Gonzalez Westling (V), Jessica Rosencrantz (M), Daniel Bäckström (C), Michael Rubbestad (SD), Rasmus Ling (MP).

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §

Basstödet består av grundbelopp och tilläggsbelopp. Grundbeloppet är 1 700 000 kronor per år och tilläggsbeloppet är 57 000 kronor per år.

Basstödet består av grundbelopp och tilläggsbelopp. Grundbeloppet är 2 400 000 kronor per år och tilläggsbeloppet är 79 000 kronor per år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

3 Ärendet och dess beredning

Riksdagsstyrelsen beslutade den 14 juni 2023 att i styrelsens underlag till budgetpropositionen inför 2024 föreslå, med hänvisning till höjningen av den allmänna kostnadsnivån sedan 2001, att det basstöd (grundbelopp och tilläggsbelopp) som anges i 2 kap. 1 § lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen ska räknas upp med konsumentprisindex (KPI) med utgångspunkt i årsmedeltal från 2001 fram till och med 2022 (dnr 1738-2022/23). Av styrelsens underlag framgår bl.a. att en uppräknings av grundbeloppet på 1 700 000 kronor ska ge ett avrundat belopp på 2 400 000 kronor och att en uppräknings av tilläggsbeloppet på 57 000 kronor ska ge ett avrundat belopp på 79 000 kronor. Det framgår vidare att riksdagsstyrelsen avser att under riksmötet 2023/24 återkomma till riksdagen med förslag till ändring av det basstöd (grundbelopp och tilläggsbelopp) som anges i 2 kap. 1 § lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen, och att en sådan lagändring föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

Inom Riksdagsförvaltningen har därefter promemorian Ändring av basstödet i lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen (dnr 2598-2022/23) utarbetats. Promemorians lagförslag finns i bilaga 1. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i bilaga 2. Remissvaren finns tillgängliga i Riksdagsförvaltningen (dnr 2598-2022/23).

Lagrådet

Lagrådets hörande har bedömts sakna betydelse på grund av frågans beskaffenhet.

4 Basstöd – ett statligt stöd till partigrupper i riksdagen

4.1 Offentligt ekonomiskt stöd till politiska partier

Till ett politiskt parti som deltagit i val till riksdagen betalas statligt stöd enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier. I förarbetena till lagen framhålls att i en utveckling som innebär att samhällsfrågorna blir alltmer komplicerade är det nödvändigt att partierna driver en omfattande upplysande och opinionsbildande verksamhet och att de förfogar över de ekonomiska resurser som en sådan verksamhet kräver (prop. 1972:126 s. 5). Det statliga stödet ges till den allmänna verksamheten i partier både i och utanför riksdagen. Stödet går till partiernas riksorganisationer, och valresultatet styr hur mycket pengar partierna får. Stödet bestäms årligen med hänsyn till utgången av de två närmast föregående valen. Partierna bestämmer i huvudsak själva vad stödet ska användas till. Pengarna kan t.ex. användas till valarbete, kampanjer eller löner. Statens stöd till partier som kommit in i riksdagen består av partistöd och kanslistöd. Partistödet lämnas som mandatbidrag. Kanslistödet lämnas som grundstöd och tilläggsstöd. Frågor om partistöd prövas av Partibidragsnämnden.

Utöver det statliga stödet till partiernas riksorganisationer får riksdagspartierna bidrag till partigruppernas och ledamöternas arbete i riksdagen enligt lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen. Bidragen delas ut i form av basstöd, stöd för politiska sekreterare till riksdagsledamöter och för andra som arbetar i partigruppernas kanslier, stöd till ledamöternas utrikesresor och stöd till ledamöternas språkutbildning. Även dessa stödformer regleras alltså i lag, och varje år ska partigrupperna lämna en redovisning till Riksdagsförvaltningen om användningen av det ekonomiska stödet.

Även kommuner och regioner kan lämna stöd till politiska partier. Det kan också förekomma visst annat offentligt ekonomiskt stöd (jfr t.ex. prop. 2017/18:55 s. 36–38).

4.2 Framväxten av ett basstöd till partigrupperna i riksdagen

4.2.1 Utvecklingen fram till 1994 års lag om statligt bidrag till partigrupperna i riksdagen

Fram till 1965 finansierades gruppkanslierna helt eller till avsevärd del med obligatoriska avgifter från de riksdagsledamöter som ingick i de olika grupperna. År 1965 beslutade riksdagen att införa ett kanslistöd, dvs. bidrag till gruppkanslier för riksdagspartierna (BaU 1965:54, rskr. 1965:492). För att

förbättra kontorsservicen till riksdagens ledamöter infördes 1971 en kontorshjälp (förs. 1971:14, KU 38, RD 101). Kanslistödet till riksdagskanslier och det statliga partistödet för partiernas allmänna verksamhet författningsreglerades i lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier.

När Grundlagberedningen behandlade frågor om riksdagens sakinformation konstaterade beredningen att partigrupperna i riksdagen hade otillräckliga ekonomiska och personella resurser (SOU 1972:15). Den av Talmanskonferensen inrättade Utredningen om riksdagens informationsbehov ansåg att en ökning av kanslistödsdelen i partistödet inte gav garantier för att medlen kom partigrupperna till del, vilket bl.a. ledde till att ett nytt specialdestinerat stöd till partigrupperna inrättades (förs. 1975/76:3).

Även arbetet i Utredningen om en allmän översyn av riksdagens arbetsformer ledde till en förstärkning av gruppstödet för att bl.a. öka möjligheten att följa forskningsfrågor (förs. 1978/79:15). Efter att en särskild arbetsgrupp inom konstitutionsutskottet tagit upp frågan om stöd till partigrupperna och kontorshjälpen höjdes kontorsstödet och partigruppstödet (1982/83 och 1984/85; se 1999 års betänkande från beredningsgruppen, dnr 10-707-99).

Småningom infördes en särskild lag, lagen (1994:1066) om statligt bidrag till partigrupperna i riksdagen, som trädde i kraft den 1 juli 1994 (bet. 1993/94:KU43, rskr. 1993/94:428). Den numera upphävda lagen innehöll bl.a. bestämmelser om statligt bidrag till partigrupperna i riksdagen i form av gruppkanslibidrag, ledamotsbidrag och resebidrag. Gruppkanslibidraget bestod av grundbelopp och tilläggsbelopp. Beloppen bestämdes för ett budgetår i sänder av riksdagens förvaltningsstyrelse.

4.2.2 2000 års lag om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen

1994 års lag ersattes av lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen, som trädde i kraft den 1 januari 2000 (prop. 1999/2000:1, bet. 1999/2000:KU1, rskr. 1999/2000:58). 2000 års lag innehöll bestämmelser om s.k. basstöd till partigrupper. Basstödet bestod av grundbelopp och tilläggsbelopp. Till skillnad från 1994 års lag, enligt vilken beloppen bestämdes för ett budgetår i sänder av riksdagens förvaltningsstyrelse, reglerades beloppen för basstödet till partigrupperna uttryckligen i den nya lagen. Under det första året efter att den nya lagen börjat gälla, år 2000, var grundbeloppet 1 500 000 kronor per år och tilläggsbeloppet 50 000 kronor per år.

I samband med att 2000 års lag antogs framhöll förvaltningsstyrelsen i förarbetena till lagen bl.a. att riksdagens ställning och inflytande var mycket beroende av vilka egna resurser riksdagens ledamöter och partigrupperna hade för att granska regeringens förslag och verka på eget initiativ. Ett kvalificerat stöd till ledamöterna i riksdagsarbetet från riksdagens förvaltning och genom partigrupperna bedömdes utgöra en grundpelare i ett väl fungerande parlamentariskt system som bygger på de politiska partiernas verksamhet. Förslaget att

stärka basresurserna till partigrupperna var enligt förvaltningsstyrelsens mening välmotiverat eftersom det ökade partigruppernas verkliga möjligheter att granska och utarbeta egna förslag. Den beredningsgrupp som hade haft till uppgift att behandla frågan konstaterade bl.a. att basstödet till partigrupperna behövde förstärkas med hänsyn till de förändrade förutsättningarna och ökade kraven i riksdagsarbetet (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 1 avsnitt 1 och 5.3; jfr dnr 10-707-99). Det konstaterades även att det allmänna stödet till partigrupperna inte hade förändrats under de senaste tio åren, med undantag för en höjning 1995 av det s.k. grundbeloppet till oppositionspartier (jfr prop. 1994/95:100 [bil. 16A I], bet. 1994/95:KU39, rskr. 1994/95:274).

Basstödet höjdes därefter den 1 januari 2001. Ändringen innebar att grundbeloppet höjdes till 1 700 000 kronor per år och att tilläggsbeloppet höjdes till 57 000 kronor per år (prop. 2000/01:1, bet. 2000/01:KU1, rskr. 2000/01:63).

4.3 Gällande ordning

Grundläggande bestämmelser om statligt stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen finns enligt den ordning som gäller i dag i lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen, som trädde i kraft den 1 januari 2017 (nedan benämnd 2017 års lag). 2017 års lag har ersatt lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen (framst. 2015/16:RS7, bet. 2016/17:KU3, rskr. 2016/17:35). I sak motsvarar bestämmelserna enligt 2017 års lag i allt väsentligt vad som gällde enligt den upphävda lagen och riksdagsstyrelsens föreskrifter (bet. 2016/17:KU3 s. 12). Till 2017 års lag finns en tillämpningsföreskrift som beslutats av riksdagsstyrelsen, nämligen riksdagsstyrelsens föreskrift (RFS 2016:6) om tillämpningen av lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen.

Stödet lämnas i form av basstöd, stöd för politiska sekreterare till riksdagsledamöter och för andra som arbetar i partigruppernas kanslier, stöd till kostnader för riksdagsledamöternas utrikes resor och stöd till kostnader för riksdagsledamöters språkutbildning (1 kap. 2 §). Som partigrupp räknas varje grupp av riksdagsledamöter för ett parti som har fått minst 4 procent av rösterna i hela riket vid ett riksdagsval (1 kap. 1 och 4 §§). Stöd ska även i vissa fall lämnas till en enskild riksdagsledamot som blivit invald utan att tillhöra en partigrupp (1 kap. 3 § och 6 kap. 1 §). Ekonomiskt stöd ska betalas ut förskottsvis per kvartal (1 kap. 5 §).

Det framgår av lagen att basstödet till partigrupper består av grundbelopp och tilläggsbelopp (2 kap. 1 §). En partigrupp som företräder ett regeringsparti har rätt till ett grundbelopp. Var och en av övriga partigrupper har rätt till två grundbelopp (2 kap. 3 §). En partigrupp har rätt till ett tilläggsbelopp för varje mandat som partiet fick vid det senaste riksdagsvalet (2 kap. 4 §).

Grundbeloppet är 1 700 000 kronor per år och tilläggsbeloppet är 57 000 kronor per år (2 kap. 1 §). Som framgår ovan ändrades basstödet till

partigrupperna senast den 1 januari 2001 (prop. 2000/01:1, bet. 2000/01:KU1, rskr. 2000/01:63).

En partigrupp har rätt till basstöd från och med den månad då riksdagsval hålls till och med den månad då riksdagen samlas efter nästa riksdagsval. Har en partigrupp rätt till stöd med skilda belopp före och efter ett riksdagsval, lämnas stödet med det högre beloppet för den månad då riksdagsval hålls och för den månad då en nyvald riksdag samlas. För den månad då en partigrupp blir eller upphör att vara företrädd i regeringen har gruppen rätt till det grundbelopp som gäller för en partigrupp som inte företräder ett regeringsparti (2 kap. 2 §).

En partigrupp ska senast den 1 juli året efter varje räkenskapsår lämna en redovisning till Riksdagsförvaltningen av hur partigruppen har använt det stöd som den har tagit emot enligt 2017 års lag. Detsamma gäller en ledamot som fått stöd enligt 6 kap. i lagen (7 kap. 1 §). Av tillämpningsföreskriften (RFS 2016:6) till 2017 års lag framgår att en sådan redovisning under året efter ett valår även ska innehålla uppgifter om de medel som partigruppen tagit emot under valperioden och som inte förbrukats. Det framgår också att Riksdagsförvaltningen en gång per valperiod ska göra en mer omfattande uppföljning av hur stöden har använts och hur ledamöterna har uppfattat stöden (5 kap. 2 och 3 §§ tillämpningsföreskriften).

Bakom det förslag som ledde fram till bl.a. 2017 års lag stod Utredningen om en översyn av ledamöternas ekonomiska villkor (2013/14:URF1). Enligt utredningen framstod det som något opraktiskt att i lagen uttryckligen ange de belopp som bl.a. basstödet består av, eftersom det borde vara möjligt att ändra beloppen allteftersom förhållandena motiverar det. Utredningen framhöll dock att bestämmelserna om basstöd var av så grundläggande betydelse för partigruppernas arbete i riksdagen att det beloppet alltjämt borde regleras i lag. Basstödet kunde enligt utredningens uppfattning dessutom sägas vara ett mer ungefärligt belopp som inte ändrades lika ofta som vissa andra stöd (2013/14:URF1 s. 138–139). Riksdagsstyrelsen ställde sig bakom utredningens förslag (framst. 2015/16:RS7 s. 102–103).

5 Överväganden och förslag

5.1 Basstödet ändras genom att grundbeloppet och tilläggsbeloppet höjs

Riksdagsstyrelsens förslag: Basstödet till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen ska stärkas genom att grundbeloppet höjs till 2 400 000 kronor per år och tilläggsbeloppet höjs till 79 000 kronor per år.

Promemorians förslag överensstämmer med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som yttrar sig tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget i denna del.

Majoriteten av *riksdagens partigrupper* anser att det kan finnas skäl att ytterligare se över basstödet till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen och framför i detta sammanhang bl.a. följande. *Centerpartiet* skulle välkomna en högre uppräkningsmetod som bättre avspeglar de ökande kostnaderna. *Kristdemokraterna* föreslår att promemorians förslag ska kompletteras med ett förslag till årlig uppräkningsmetod med konsumentprisindex (KPI). *Liberalerna* framhåller bl.a. att riksdagsstyrelsen bör arbeta för att hitta en ordning som möjliggör en årlig eller åtminstone mer regelbunden uppräkningsmetod av beloppet som motsvarar den allmänna kostnadsutvecklingen och att en sådan översyn bör syfta till att öka nivån på grundbeloppet samtidigt som tilläggsbeloppet eventuellt minskar. *Miljöpartiet de gröna* anser att det hade varit önskvärt att basstödet följer faktiskt kostnadsläge, för att nivån på riksdagsledamöternas arbete i riksdagen ska kunna upprätthållas. *Moderaterna* påpekar att den nuvarande ordningen, där värdesäkring av stödet förutsätter lagändring, inte självklart är ändamålsenlig. Enligt *Moderaterna* kan en möjlighet vara att den kommande utredningen om stödet till den parlamentariska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen ges i uppdrag att belysa om exempelvis en indexering av stödet i stället vore att föredra. *Socialdemokraterna* skulle ha föredragit en högre uppräkningsmetod av basstödet, som bättre avspeglar de ökande kostnaderna. *Socialdemokraterna* anser att det är lite olyckligt att förslaget lämnas separat från annat pågående arbete på området och pekar på att riksdagen i ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen bl.a. uttalat att partigruppkansliernas roll bör övervägas samt hur finansieringen av dem på sikt bör vara utformad (bet. 2022/23:KU40, rskr. 2022/23:263). Enligt *Socialdemokraterna* hade det naturliga varit att låta höjningen av basstödet vara en del i den större översynen av finansieringen av partikanslierna. *Vänsterpartiet* skulle ha föredragit en högre uppräkningsmetod av stödet som bättre speglar de verkliga kostnader som partigruppen har.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag

Enligt lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen (ovan benämnd 2017 års lag) består basstödet till partigrupper av grundbelopp och tilläggsbelopp (2 kap. 1 §). Grundbeloppet är 1 700 000 kronor per år och tilläggsbeloppet är 57 000 kronor per år (2 kap. 1 §).

Beloppsnivåerna inom ramen för basstödet till partigrupperna har inte ändrats sedan den 1 januari 2001 (prop. 2000/01:1, bet. 2000/01:KU1, rskr. 2000/01:63). Det innebär att basstödet till partigrupperna inte har förändrats under de senaste 22 åren.

Riksdagsstyrelsen beslutade därför den 14 juni 2023 att i styrelsens underlag till budgetpropositionen inför 2024 föreslå, med hänvisning till höjningen av den allmänna kostnadsnivån sedan 2001, att basstödet till partigrupperna ska räknas upp med konsumentprisindex (KPI) med utgångspunkt i årsmedeltal från 2001 fram till och med 2022. Av styrelsens underlag framgår bl.a. att en uppräknings av grundbeloppet på 1 700 000 kronor ska ge ett avrundat belopp på 2 400 000 kronor och att en uppräknings av tilläggsbeloppet på 57 000 kronor ska ge ett avrundat belopp på 79 000 kronor. Det framgår vidare att riksdagsstyrelsen avser att under riksmötet 2023/24 återkomma till riksdagen med förslag till en sådan ändring av det basstöd (grundbelopp och tilläggsbelopp) som anges i 2 kap. 1 § lagen om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen, och att en sådan lagändring föreslås träda i kraft den 1 januari 2024 (se avsnitt 3, jfr prop. 2023/24:1 utg.omr. 1 avsnitt 5.4.1).

Samtliga remissinstanser som yttrar sig tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget i den därefter remitterade promemorian (dnr 2598-2022/23). Promemorians förslag överensstämmer med riksdagsstyrelsens underlag till budgetpropositionen inför 2024.

Riksdagsstyrelsen kan konstatera att riksdagens ställning och inflytande är mycket beroende av vilka egna resurser riksdagens ledamöter och partigrupperna har för att granska regeringens förslag och verka på eget initiativ. En ordning som innebär att ett kvalificerat stöd till ledamöterna i riksdagsarbetet lämnas genom bl.a. de egna partigrupperna utgör alljämt en grundpelare i ett väl fungerande parlamentariskt system som bygger på de politiska partiernas verksamhet. De förstärkningar av basstödet som riksdagen beslutade om 2000 och 2001 gjordes just för att öka partigruppernas verkliga möjligheter att granska och utarbeta egna förslag (jfr prop. 1999/2000:1 utg.omr. 1 avsnitt 5.3 och bet. 1999/2000:KU1). Enligt riksdagsstyrelsens uppfattning väger de skäl som tidigare har framförts till stöd för att stärka basstödet lika tungt nu som då.

Mot denna bakgrund och med hänvisning till höjningen av den allmänna prisnivån sedan 2001 anser riksdagsstyrelsen, i likhet med remissinstanserna och promemorian, att basstödet till riksdagens partigrupper ska räknas upp med konsumentprisindex (KPI) med utgångspunkt i årsmedeltal från 2001 fram till och med 2022. En uppräknings av grundbeloppet på 1 700 000 kronor

ger ett avrundat belopp på 2 400 000 kronor. En uppräkningsbelopp på 57 000 kronor ger ett avrundat belopp på 79 000 kronor.

Beräkningsgrunden för uppräknings utvecklas i avsnitt 7.

Majoriteten av *riksdagens partigrupper* anser att det kan finnas skäl att ytterligare se över basstödet till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen. I anslutning till promemorians förslag om stärkt basstöd föreslår *Kristdemokraterna* att riksdagsstyrelsens förslag även ska innehålla en årlig uppräkningsindex (KPI). Vidare anför *Centerpartiet*, *Miljöpartiet de gröna*, *Socialdemokraterna* och *Vänsterpartiet* att dessa riksdagsgrupper skulle ha föredragit en högre uppräkningsindex. Även *Liberalerna* anser att riksdagsstyrelsen bör arbeta för att hitta en ordning som möjliggör en årlig eller åtminstone mer regelbunden uppräkningsindex av beloppet som motsvarar den allmänna kostnadsutvecklingen. Beredningsunderlag saknas dock för att i detta lagstiftningsärende lämna förslag i dessa delar. Som *Moderaterna* och *Socialdemokraterna* varit inne på har emellertid riksdagsstyrelsen denna dag beslutat tillsätta en utredning om stödet till den parlamentariska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen m.m. (jfr bet. 2022/23:KU40, rskr. 2022/23:263). I anslutning till dessa frågor ska också partigruppskansliernas roll övervägas samt hur finansieringen av dem på sikt bör vara utformad. Utredningen kommer i det sammanhanget att kunna behandla frågor av det slag som flera av riksdagens partigrupper (*Centerpartiet*, *Kristdemokraterna*, *Liberalerna*, *Miljöpartiet de gröna*, *Moderaterna*, *Socialdemokraterna* och *Vänsterpartiet*) väcker.

5.2 Annat pågående arbete m.m.

Den 15 juni 2023 beslutade regeringen kommittédirektiv Förstärkt insyn och transparens i finansieringen av politiska partier, och att sammankalla en parlamentariskt sammansatt kommitté (dir. 2023:88). Uppdraget ska redovisas senast den 15 februari 2025.

För fullständighetens skull kan tilläggas att det finns vissa lagar som innehåller hänvisningar till lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen. Sådana hänvisningar finns i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter, lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier, säkerhetsskyddslagen (2018:585) och lagen (2019:109) om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter. Av 11 § lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier framgår exempelvis att en intäktsredovisning för en ideell förening inom ett parti eller för ett partis sidorganisation ska innehålla uppgifter om storleken av stöd enligt lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen. Förslaget att beloppsmässigt höja basstödet (grundbelopp och tilläggsbelopp) bedöms inte föranleda någon ändring i de redovisade hänvisningarna.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Riksdagsstyrelsens förslag: Ändringarna i lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen ska träda i kraft den 1 januari 2024.

Riksdagsstyrelsens bedömning: Det behövs inte några övergångsbestämmelser.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som yttrar sig tillstyrker eller har inga invändningar mot promemorians förslag och bedömning.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag och bedömning

Basstödet till partigrupperna har inte ändrats sedan den 1 januari 2001. För att anpassa basstödet till höjningen av den allmänna prisnivån sedan dess bör ändringarna i lagen träda i kraft så snart som möjligt. Riksdagsstyrelsen gör mot den bakgrunden bedömningen att ändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2024.

Enligt 1 kap. 5 § lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen ska ekonomiskt stöd betalas ut förskottsvis per kvartal. Riksdagsförvaltningen kommer att ha möjlighet att i enlighet med ordinarie rutiner för det första kvartalet 2024 förskottsvis betala ut den höjning som föreslås. En sådan utbetalning kommer att kunna göras kring den 2 januari 2024. Riksdagsstyrelsen instämmer i promemorians bedömning att inga övergångsbestämmelser behövs.

7 Konsekvenser

7.1 Ekonomiska konsekvenser

Riksdagsstyrelsens bedömning: Lagförslagen medför ökade kostnader för basstödet (grundbelopp och tilläggsbelopp) för Riksdagsförvaltningen med en årlig kostnad på sammanlagt 16 778 000 kronor, varav 9 100 000 kronor för grundbelopp och 7 678 000 kronor för tilläggsbelopp. Kostnaden för Riksdagsförvaltningen påverkar anslaget 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m. (utg.omr. 1).

Promemorians bedömning överensstämmer med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som yttrar sig tillstyrker eller har inga invändningar mot bedömningen i denna del.

Majoriteten av *riksdagens partigrupper* anser att det kan finnas skäl att ytterligare se över basstödet till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen. De hänvisar till samma skäl som de framfört i frågan om ändring av basstödet (se avsnitt 5.1).

Skälen för riksdagsstyrelsens bedömning

Förslaget att basstödet till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen ska stärkas medför ökade kostnader för Riksdagsförvaltningen, vad gäller både grundbelopp och tilläggsbelopp. Ändringen av basstödet är motiverad med hänvisning till höjningen av den allmänna prisnivån sedan den 1 januari 2001. Enligt riksdagsstyrelsens bedömning framstår det som rimligt att räkna upp basstödet till partigrupperna med konsumentprisindex (KPI) med utgångspunkt i årsmedeltal från 2001 fram till och med 2022.

En uppräknig av grundbeloppet på 1 700 000 kronor ger ett belopp avrundat till närmaste hundratusental på 2 400 000 kronor. En uppräknig av tilläggsbeloppet på 57 000 kronor ger ett belopp avrundat till närmaste tusental på 79 000 kronor.

Förslaget att höja grundbeloppet innebär att kostnaden för Riksdagsförvaltningen kan beräknas öka med ca 9 100 000 kronor årligen. Kostnadsökningen har beräknats utifrån nuvarande sammansättning i regeringen.

Förslaget att höja tilläggsbeloppet innebär att kostnaden för Riksdagsförvaltningen kan beräknas öka med ca 7 678 000 kronor årligen.

Sammanfattningsvis medför förslaget ökade kostnader för Riksdagsförvaltningen med en årlig kostnad på sammanlagt 16 778 000 kronor, varav 9 100 000 kronor för grundbelopp och 7 678 000 kronor för tilläggsbelopp. Kostnaden för Riksdagsförvaltningen påverkar anslaget 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m. (utg.omr. 1).

Majoriteten av *riksdagens partigrupper* anser att det kan finnas skäl att ytterligare se över basstödet till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen. I avsnitt 5.1 framhåller riksdagsstyrelsen att en utredning om stödet till den parlamentariska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen m.m. (jfr bet. 2022/23:KU40, rskr. 2022/23:263) denna dag har tillsatts. I anslutning till dessa frågor ska också partigruppskansliernas roll övervägas samt hur finansieringen av dem på sikt bör vara utformad. Som redovisas i avsnitt 5.1 kommer utredningen att kunna göra en samlad översyn av partigruppskansliernas finansiering och i det sammanhanget få möjlighet att beakta frågan om basstödet utformning.

7.2 Övriga konsekvenser

Förslaget innebär endast en beloppsmässig anpassning av basstödet (grundbelopp och tilläggsbelopp) till partigrupperna till den nivå som infördes den 1 januari 2001. Förslaget bedöms mot denna bakgrund inte få några andra konsekvenser än ökade kostnader för Riksdagsförvaltningen (se avsnitt 7.1).

8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen

2 kap.

1 § Basstödet består av grundbelopp och tilläggsbelopp. Grundbeloppet är 2 400 000 kronor per år och tilläggsbeloppet är 79 000 kronor per år.

I paragrafen regleras vad basstödet består av. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Ändringen innebär att grundbeloppet höjs från 1 700 000 kronor till 2 400 000 kronor per år och att tilläggsbeloppet höjs från 57 000 kronor till 79 000 kronor per år.

BILAGA 1

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen

Häri genom föreskrivs att 2 kap. 1 § lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §

Basstödet består av grundbelopp och tilläggsbelopp. Grundbeloppet är 1 700 000 kronor per år och tilläggsbeloppet är 57 000 kronor per år.

Basstödet består av grundbelopp och tilläggsbelopp. Grundbeloppet är 2 400 000 kronor per år och tilläggsbeloppet är 79 000 kronor per år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

BILAGA 2

Remissinstanser

Efter remiss har yttranden kommit in från Centerpartiet, Kristdemokraterna, Liberalerna, Miljöpartiet de gröna, Moderaterna, Socialdemokraterna, Svea hovrätt, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Riksrevisionen och Uppsala universitet.

